

Temel Eğitim Müzik Öğretiminde Türk Müziği Makam Kullanımı: SistematiK Tarama

The Use of Turkish Music Makams in Basic Education Music Teaching: A Systematic Review

Öz

Bu araştırmada Türkiye’de temel eğitim düzeyi müzik eğitime yönelik yapılan lisansüstü tezlerde Türk müziği makamlarının kullanımına yönelik sistematiK bir analiz sunulması amaçlanmıştır. Taranan tezleri sistematiK olarak analiz edebilmek için doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre temel eğitim düzeyinde müzik öğretiminin daha verimli hale gelmesi adına uygulamaların son yıllarda artış gösterdiği, tezlerde yer alan Türk Müziği eserleri, makamlar ve türlerine bakıldığında çoğunlukla halk türkülerine yer verildiği görülmüştür. Ayrıca incelenen 9 tezdaki etkinliklerde uygulama yer almayıp örnek bir repertuar ve öğretim planı önerisinde bulunulmuştur. Teknoloji destekli uygulamalarda türkülerin teknoloji yoluyla dinletilmesi ve izletilmesi söz konusu olup, çalma söyleme uygulaması yapılmamıştır. İncelenen 9 tez içerisinde konu itibarıyla Türk Müziği’nin öğretilmesini hedefleyen 3 tez çalışması bulunmaktadır. Bu durum az sayıda tezin Türk Müziği öğretimi üzerinde etkinlik ve uygulamalar yaptığını göstermektedir. Tezlerin incelenmesiyle ritim eğitimlerinde de Kodaly yöntemi, Orff yaklaşımı gibi müzik öğretim yöntemlerine yer verilirken Türk müziği usûl yapılarına değinilmediği ve bu alanda uygulama yapılmadığı görülmektedir. Tezlerde verilen öneriler incelendiğinde, özellikle Türk Müziği özelinde, bu alanın eğitim programındaki varlığının ve Türk Müziği öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi adına daha fazla çalışma yapılması, Türk müziği çalgılarının eğitimlerde daha fazla kullanılması gibi öneriler göze çarpmaktadır. Temel eğitim düzeyinde müzik eğitim ve öğretimine yönelik olarak incelenen çalışmalarda, özellikle Türk Halk müziği eserleri görüldü de Türk müziği öğretiminin temel alındığı uygulama ve etkinliklerin az olduğu anlaşılmaktadır. Türk Sanat müziği gibi Türk müzik kültürünün önemli bir parçası ise çok az sayıda eser ve uygulama ile görülmektedir. Bu durum Türk müzik kültürünün gelecek nesillere aktarılması konusunda müzik eğitimi uygulamalarının daha fazla geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Müziği, Müzik Öğretimi, Makam, Temel Eğitim, SistematiK Tarama

Abstract

This study aimed at conducting a systematic analysis of the use of Turkish music makams (i.e. a system of melody types used in Turkish classical and folk music) in postgraduate theses on music education at primary education level in Turkey. Document analysis technique was used to analyse the theses in a systematic way. The results showed that applications have increased in recent years in order to make music teaching more efficient at the primary education level, and with regard to the Turkish music works, makams and genres included in the theses, mostly Turkish folk songs were used in studies. In addition, the activities in the nine theses examined did not include an implementation process, but a sample repertoire and teaching plan were suggested. In technology-supported applications, folk songs were listened and watched through technology, but playing and singing were not experienced. Among these theses, there are three thesis studies aiming to teach Turkish Music as a subject, which shows that few theses carry out activities and applications on teaching Turkish Music. While music teaching methods such as Kodaly method and Orff approach are included in rhythm education, Turkish music procedural structures are not mentioned and no application is conducted in this field. When the suggestions given in the theses are examined, more studies especially in Turkish Music should be carried out to improve the presence of this subject in the curriculum and Turkish Music teaching methods, and Turkish music instruments should be used more in education. In the studies examined for music education and training at the primary education level, it is understood that there are few practices and activities based on Turkish music teaching, although especially Turkish folk music works are seen. An important part of Turkish music culture such as Turkish Art music is seen with very few works and practices. This shows that music education practices should be developed more in order to transfer Turkish music culture to future generations.

Keywords: Turkish Music, Music Teaching, Makam, Basic Education, Systematic Review

Zeyneb TÜRKOĞLU

(Sorumlu Yazar-Corresponding Author)

Doktora Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Türk Müziği Anabilim Dalı, Erzurum, Türkiye.

PhD Student, Department of Turkish Music, Graduate School of Fine Arts, Atatürk University, Erzurum, Türkiye.

zeyneb.turkoglu23@ogr.atauni.edu.tr

İsmail Hakkı GERÇEK

Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi, Çalgı Eğitimi Bölümü, Ankara, Türkiye.

Department of Instrument Education, Faculty of Music and Performing Arts, Ankara Music and Fine Arts University, Ankara, Türkiye.

ismail.gercek@mgu.edu.tr

Geliş Tarihi/Received 01.10.2024

Revizyon/Revision 12.04.2025

Kabul Tarihi/Accepted 18.04.2025

Yayın Tarihi/Publication Date 15.05.2025

Atıf

Türkoğlu, Z., & Gerçek, İ. H. (2025). Temel Eğitim Müzik Öğretiminde Türk Müziği Makam Kullanımı: SistematiK Tarama. *Turcology Research*, 83, 387-401.

Cite this article

Türkoğlu, Z., & Gerçek, İ. H. (2025). The Use of Turkish Music Makams in Basic Education Music Teaching: A Systematic Review. *Turcology Research*, 83, 387-401.

The content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

Giriş

Heidegger'in (2011), sanatı tanımlarken, eserlerini ortaya koyduğu toplumun varoluş kökeni olarak ifade etmesinden hareketle, müziğin de bir sanat olarak bir toplumun varoluş kökenini, kültürünü aktarması bakımından önemlidir. İnsanlar üzerinde hızlı bir şekilde etki etme özelliğiyle sanat, insan topluluklarına fikirlerin, verilmek istenen mesajların ulaştırılmasında önemli bir role sahiptir (Çam, 2016). Nitekim bir sanat alanı olarak müzik, geçmişten günümüze insan hayatının her aşamasında üstlendiği misyonlarla var olmuştur. Tedavi amacıyla kullanıldığında, ruhsal olarak ümit verici olma, en derin hissiyatları açığa çıkarma gibi insanda mutluluk uyandıracak yönüyle birlikte (Sâlih Nâbî, 2020) farklı alanlarda uzman doktorların hastaları üzerindeki tecrübelerinden hareketle fiziksel rahatsızlıkların tedavilerinde de kullanıldığı görülmektedir (Daubresse, 2021).

Eğitim açısından bakıldığında da müziğin önemli bir yer tuttuğu bilinmekte ve özellikle çocuklar üzerindeki olumlu etkilerinin öğrenmeyi kolaylaştırdığı, kültürel mirası aktarmada önemli bir araç olduğu ifade edilmektedir. Bu konuda Türkmen (2014), eğitimin çocuk gelişimini zihinsel, fiziksel, duygusal ve sosyal açıdan desteklediğini, müzik eğitiminin ise üstlendiği görev ve işlevlerle birey ve toplumu etkilediği, kültürel, sanatsal ve müzikal davranışlar kazandırdığını ifade etmektedir. Çocukların içsel olarak yaşadıklarını bazen kelimelerle anlatmakta güçlük çektiklerinde müziği araç olarak kullandıklarını ifade eden Şen (2010), müzik dinleyen çocuğun sessiz olmak, dikkatini yoğunlaştırabilmek gibi açılardan disiplin sahibi olduğunu, sesleri tanıyıp ayırt edebildiğini, müzik ve müzikle anlatılan konular arasında neden ve sonuç bağlantısı kurabildiğini ve böylece çocuğun bilişsel sürecinin desteklendiğini belirtmektedir. Müzik terapi konusunda yapılan bir çalışmada, ritim çalgılarıyla yapılan müzik uygulamaları çocukların psikomotor, bilişsel ve duyuşsal gelişimlerine katkı sağlamanın yanı sıra down sendromlu çocuklarla iletişimde ritim çalgıların etkili olduğu ifade edilmekte; Dalcrose, Orff ve Kodaly'nin geliştirdikleri öğretim yöntemlerinin bilhassa zihinsel engelli ve otistik çocuklarla yapılacak terapötik çalışmalara uyarlanabileceği önerilmektedir (Türkmen, 2018). Bu noktadan hareketle temel eğitim düzeyindeki çocuklar üzerinde müziğin önemli bir yeri olduğu düşünülebilir. Bu nedenle de gerek okulöncesi gerekse de ilköğretim düzeyinde müzik eğitimlerine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Çalışmaların bazıları ilgili eğitim düzeylerindeki sorunları ele alırken, bazıları müzik derslerinde kullanılan öğretim yöntemlerine, materyallerine, müzik etkinlik ve uygulamalarına, öğretimde kullanılan çalgılara ve müziğe, müzik dersine ya da öğretime yönelik tutum ve görüşlere yer vermektedir. Örneğin; okulöncesinde müzik eğitiminde yaşanan sorunların ele alındığı bir çalışmada, okulöncesi düzeyde eğitim veren öğretmenlerin müzik eğitimi konusunda herhangi bir bilgi ve beceri sahibi olmamaları, verilen müzik eğitiminde öğrencilerin yaş ve gelişimlerinin göz önünde bulundurulmamasından ötürü ses sınırlarına uygun eserlerin seçilememesi ve öğrencilerin ses tellerinin zarar görebilmesi, okul öncesi eğitim kurumlarının yöneticilerinin müzik eğitime yeterince önem vermemeleri nedeniyle okullarda uygun ortamların oluşturulamaması gibi sorunlardan bahsedilmektedir (Özal Göncü, 2010). Müzik öğretiminde yöntem ve materyal kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelendiği bir çalışmada ise, öğretmenlerin müzik öğretiminde marakas, davul gibi ritim çalgılarına daha fazla önem verdikleri, kullandıkları yöntem ve tekniklerde çocuk merkezli tercihlerde bulundukları ve çocukların ritim duygusunu geliştirmeye yönelik müzik etkinlikleri uyguladıkları, öğretimde çalgı eksikliği sorunu yaşadıkları ve müzik aleti çalmayı öğrenmeleri için öğretmenlere yönelik müzik kursları düzenlenmesi gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşmıştır. Bu görüşler doğrultusunda da okul öncesi kurumlarında müzik etkinliklerinde yeterli enstrümanlarla verimli bir şekilde gerçekleşmesini sağlayacak düzenlemelerin yapılması, öğretmenlerin bu alanda farklı yöntem ve teknik öğrenebilecekleri eğitimler düzenlenmesi gibi önerilerde bulunulmuştur (Karademir & Kartal, 2019). Çalışmamızın konusu gereği ise temel eğitim düzeyinde müzik öğretime yönelik etkinlik ve uygulamalarda Türk Müziği makam ve usullerinin yer aldığı çalışmalar incelenmiştir. Temel eğitim düzeyinde etkinlik ve uygulama üreten çalışmalara bakıldığında Mert (2019), Şen (2011), Bakkalbaşı (2019), Toksoy (2006), Kızıklı (2019) Üstün (2020), Burubatur (2022), Beylik (2022) ve Aydın (2023) tarafından yapılan tez çalışmalarına ulaşılmış ve bu çalışmalar Türk Müziği makam ve usûllerini ele alma, uygulama açısından incelenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, temel eğitim düzeyi müzik öğretiminde Türk Müziği makam ve usullerine yönelik yürütülen tezlerde sistematik bir tarama yaparak, bu alanda çalışmaların nasıl yapıldığının incelenmesidir. Bu sayede gelecek çalışmalarda Türk müzik kültürünün gelecek nesillere aktarılması ve bu müziğin yaşatılabilmesi açısından Türk Müziği makam ve usullerine yönelik temel eğitim düzeyinde etkinlik ve uygulamaların artmasına vesile olması hedeflenmektedir.

Araştırmanın Önemi

Müziğin bir şenlik ve eğlence aracı olarak düşünülmesinin ve incelenmesinin yanlış olduğunu belirten Ögel (1991), müzik kültürünün bundan çok daha fazla öneme sahip olduğu vurgusunu yapmaktadır. Nitekim Türk mûsikî tarihi, Türk topluluklarının, bu toplulukların sosyal ve devlet hayatının, dolayısıyla da Türk kültür tarihinin bir bölümünü teşkil etmektedir (Ögel, 1991). Bu durum müziğin bir eğlence aracı olmanın ötesinde bir toplumun kültürünün önemli bir parçası olduğunu göstermektedir. Nitekim bir Türk müziği eserinin söz, müzik (makamsal ve ritmik) yapısından, çalgı yapılarına kadar geniş bir kültür mirasının ürünüdür. Bu noktadan hareketle Türk müziği, kültürün, milli ve manevi değerlerin gelecek nesillere ulaştırılmasındaki misyonunu gözönünde bulundurarak müzik eğitiminde de daha fazla yer bulması önem taşımaktadır. Bu araştırma da özellikle çocuklara yönelik olarak temel müzik eğitiminde Türk müziğinin kullanımına yönelik uygulamaların görülmesi ve eksikliklerin giderilebilmesi açısından önem taşımaktadır.

Araştırmanın Problemi

Araştırmanın amacı doğrultusunda Türk müzik kültürünün aktarılmasına hizmet etmesi açısından temel müzik eğitiminde Türk müziğinin (Türk müziğine ait makam, usûl, çalgı vs. öğelerin) yer alma durumunun tespit edilmesi çalışmanın temel problemini oluşturmaktadır. Bu nedenle de özellikle lisansüstü tez çalışmalarında yapılan uygulamalar ele alınmıştır. Araştırma sonuçları, temel eğitim düzeyinde müzik eğitimi hakkındaki gelecek çalışmalarda özellikle Türk müziği uygulamaları ile nasıl bir yol izlenebileceğine yönelik fikirler üretmesi açısından önem taşımaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın temel problemi; “Türkiye’de temel eğitim düzeyi müzik eğitimi uygulama ve etkinliklerine yönelik yapılan lisansüstü tezlerde Türk müziği makam ve usullerinin kullanımı nasıl şekillenmektedir?” olarak belirlenmiştir.

Bu temel araştırma sorusuna yönelik incelenecek alt problemler şu şekildedir:

- Lisans üstü tezlerin demografik özellikleri nelerdir?
- Lisans üstü tezlerin konuları nelerdir?
- Lisans üstü tezlerde kullanılan makam, eser ve türler nelerdir?
- Lisans üstü tezlerdeki etkinlik türleri nelerdir?
- Lisans üstü tezlerin sonuçları nelerdir?
- Lisans üstü tezlerin önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırmada taranan tezleri sistematik bir şekilde analiz edebilmek için belgelerin analizine olanak sağlayan doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Doküman analizinde belge, geniş bir şekilde tanımlanır tutanaklar, süreli yayınlar, kişisel anlatılar vb. metinlerin yer aldığı belgeler olarak değerlendirilirken, TV veya film görüntüleri, fotoğraflar ve çizimler gibi içerikler de görsel belgeler olarak değerlendirilmektedir (Guest vd., 2013).

Veri Toplama Aracı ve Süreci

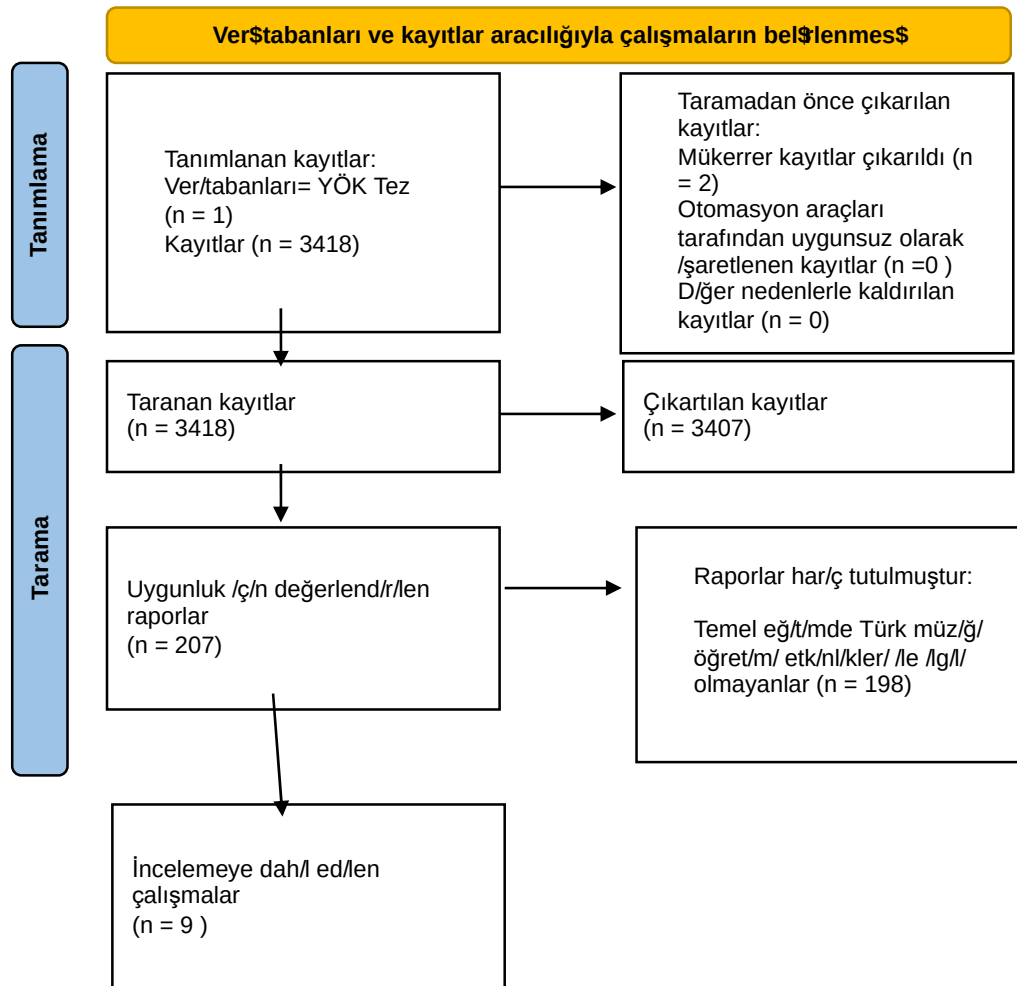
Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen verilerin demografik özellikleri, konuları, tezlerde kullanılan makam, eser, tür, etkinlik türleri, tezlerin sonuçları ve önerilerinin yer aldığı bir tablo oluşturulmuş ve tüm içeriklerin incelenmesinde bu tablo kullanılmıştır. Verilerin toplanmasına 03.01.2024 tarihinde başlanmış 12.01.2023 tarihine kadar devam etmiştir. Tarama, YÖK Tez veri tabanında yürütülmüştür. YÖK Tez sitesinde yapılan taramada “müzik etkinlikleri” yazıldığında 105, “müzik etkinlik” yazıldığında 106 lisansüstü tez çalışması yapıldığı görülmektedir. Bunlardan 42’si temel eğitim (okul öncesi, ilk ve orta öğretim) düzeyine yöneliktir. 42 tezden yalnızca 3’ünde Türk müziği içeren etkinlikler görülmektedir. “müzik uygulamaları” yazıldığında 43, “müzik uygulama” yazıldığında 73 lisansüstü tez çalışması yapıldığı görülmektedir. Bunlardan 2’si temel eğitim (okul öncesi, ilk ve orta öğretim) düzeyine yöneliktir. Bu 2 tez ise Türk müziği uygulamaları içermemektedir. “müzik öğretimi” yazıldığında 270 lisansüstü tez çalışması yapıldığı görülmektedir. Bunlardan 27’si temel eğitim (okul öncesi, ilk ve orta öğretim) düzeyine yöneliktir. 27 tezden 4 tanesinde Türk müziği uygulamaları içermektedir. “müzik eğitimi” yazıldığında 2821 lisansüstü tez bulunmuş, bunlardan 2000 tanesi görüntülenebilmiştir. Bu 2000 tez arasında Türk Müziği ile alakalı olanlara ulaşabilmek için “Türk” kelimesi ile filtrelenerek 371 teze ulaşılmıştır. Bunlardan temel eğitim düzeyi ile alakalı olan 22 teze ulaşılmıştır. 22 tezden 2 tanesinde Türk Müziği alanında uygulama ve etkinliklere yer verilmiştir. Seçilen çalışmaların ekleme ve çıkarma kriterleri PRISMA’ya göre belirlenmiş (Page vd., 2021) ve Şekil 1’de sunulmuştur.

Verilerin Analizi ve Güvencüylüklürlük

Araştırmada tümevarımsal içerik analizi ile tüm tez verileri analiz edilmiştir. İlk olarak tüm tez verilerinin sunulabilmesi adına bir tablo hazırlanmıştır. YÖK Tez veri tabanından elde edilen tüm veriler tek tek okunmuş, araştırma problemi dikkate alınarak bu tabloda özetlenmiştir. Oluşturulan tabloda araştırmanın kod adı, yılı, demografik özellikleri, konuları, tezlerde kullanılan makam, eser, tür, etkinlik türleri, tezlerin sonuçları ve önerileri gibi başlıklar yer almıştır. Çalışmalar başlıklarına göre kod isimlerle adlandırılmıştır. Bu isimlendirmede çalışmalar öncelikle tezler yüksek lisans ve doktora olmak üzere düzenlenmiştir. Sonrasında her bir içerik tema, kod ve kategori olarak sınıflandırılmış ve düzenlenmiştir. Tema, kategori ve kodların oluşturulmasında, nitel araştırmalar yürüten ve araştırma dışında bağımsız bir uzman, verilerin %20'sini kodlamıştır. Bu kodlama sonucunda ortak ve ayrışan kod ve temalar üzerinde fikir yürütölerek ortak bir karara varılmıştır. Örneğın incelenen tezlerin konuları kısmında fikir ayrılığı yaşanmış, “Aile Katılımlı” ve “Koro çalışması ile” şeklinde iki kod eklenmiştir. Bu şekilde içerik analizi tamamlanmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma Türkiye’de YÖK Tez’de yer alan lisansüstü tezlerle sınırlıdır. Ayrıca araştırma Türk makam müziğının öğretimine yönelik etkinlik ve uygulamalar başlığı ile sınırlandırılmıştır.

Şekil 1. Araştırmaya dahil edilen çalışmaların ekleme ve çıkarma kriterleri

Bulgular

Bu araştırmada Türkiye’de temel eğitim düzeyi müzik eğitimine yönelik yapılan lisans üstü tezlerde Türk müziği makamlarının kullanımına yönelik içeriğın sunulması amaçlanmıştır.

Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın birinci alt probleminde incelenen lisans üstü tezlerin demografik özellikleri araştırılmıştır. Bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

İncelenen Tezlerin Demografik Özellikleri

Tez	Yıllar	YL	Doktora
T7	2006		+
T5	2011		+
T4	2019	+	
T6	2019	+	
T8	2019	+	
T9	2020		+
T1	2022		+
T2	2022	+	
T3	2023	+	

Tablo 1’e göre, incelenen lisans üstü tezlerden dördü doktora, beşi yüksek lisans çalışmasıdır. Yüksek lisans tezlerinin üçü 2019 yılında, ikisi son iki yılda (2022, 2023) hazırlanmıştır. Doktora tezlerinin ise 2006, 2011, 2020 ve 2022 yıllarında hazırlandığı görülmektedir.

İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci alt probleminde lisansüstü tezlerin konularına ilişkin analiz yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

İncelenen Tezlerin Konuları

Tema	Kategori	Kod	Çalışmalar
Etkinlik / Uygulama	Türk Müziği içerikli	Kolady Yöntemi ile	T6
		Kanun-bağlama ile	T8
		TM uyarlama Melodika ile	T9
	Metod	Kodaly Yöntemi ile	T2
		Orff yaklaşımli müzik ve hareket	T7
		Aile Katılımlı	T1
		Koro çalışması ile	T3
	Teknoloji Destekli	Materyal ile	T4
		Bilgisayar ile	T5

Tablo 2’de incelenen tez konularının sistematik analize yönelik bulguları sunulmuştur. Etkinlik/uygulama teması altında Metod, Teknoloji Destekli ve Türk Müziği İçerikli olmak üzere üç kategori görülmektedir. Türk Müziği İçerikli kategorisinde Kodaly Yöntemi ile, Kanun-Bağlama ile, Türk Müziği Uyarlama Melodika ile kodları göze çarpmaktadır.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt probleminde lisans üstü tezlerde kullanılan makam, eser ve türlere ilişkin analiz yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3*İncelenen Tezlerde Kullanılan Makam, Eser, Tür*

Tez	Makam	Eser	Tür
T1	Hüseyini	Cemile’min Gezdiği Dağlar Meşeli	Türkü
	Uşşak	Çayır Çimen Geze Geze	Türkü
	Hüseyini	Yüksek Yüksek Tepelere	Türkü
	Hüseyini	Delilo	Türkü
T2	Hüseyini	Bingöl Halayı	Türkü
	Uşşak	Al Mendili	Türkü
	Hüseyini	Ha Buradan Aşağı	Türkü
T3	Hüseyini	Gökte Yıldız Ay misun?	Türkü
	Hüseyini	Hey Onbeşli	Türkü
	Hüseyini	Kızılıklar Oldu mu	Türkü
T4	Kürdi	Karahisar Kalesi	Türkü
	Kürdi	Bahçalarda Barım Var	Türkü
	Kürdi	Sendeki Kaşlar Bende de Olaydı	Türkü
	Kürdi	Neredesin Sen	Türkü
	Nihavend	Dağlarda Duman Gözeldir	Türkü
	Nihavend	Aman Avcı Vurma Beni	Türkü
	Nihavend	Üsküdar’a Gideriken	Türkü
	Nihavend	Ah Bir Ateş Ver	Türkü
	Hüseyini	Ne Feryad Edersin Divane Bülbül	Türkü
	Hüseyini	Tutam Yar Elinden	Türkü
	Hüseyini	Haykırdı Çıktı Meşeden	Türkü
	Hüseyini	A Bre Sülüman Ağa	Türkü
T5	Uşşak	Gemim Gidiyor Baştan	Şarkı
	Hüseyini	Kanun icra	Ezgi
	Nihavend	Kanun icra	Ezgi
	Kürdi	Kanun icra	Ezgi
	Hicaz	Girdim Yarın Bahçasına	Türkü
T6 Çeşitli Makamlar (Repertuvar Önerisi)	Uşşak	Değirmen Üstü Çiçek	Türkü
	Uşşak	Oturmuş Kapiya Portakal Soyar	Türkü
	Kürdi	(Horon) Sis Dağının Başında	Türkü
	Çargah	Bahçeye İndim ki	Türkü
	Hüseyini	Bingöl Halayı	Türkü
	Segâh	Çıra Çaktım Yanmadı	Türkü
	Uşşak	Tren Gelir	Türkü
	Uşşak	Atem Tutem Ben Seni	Türkü
	Buselik	Dağı Duman Olanın	Türkü
	Uşşak	Mavi Yeleğin Oğlan	Türkü
	Buselik	Üç Alma	Türkü
	Uşşak	Kara Basma İz Olur	Türkü
	Çargah	Bilmem Şu Feleğin	Türkü
	Hüseyini	Kavurma Koydum Tasa	Türkü
	Uşşak	Gelin Ayşe	Türkü
	Hüseyini	Saray Yolu	Türkü

	Hüseyni	Sarı Mendil	Türkü
	Hüseyni	Daldalan	Türkü
	Uşşak	Oy Liman	Türkü
	Çargah	Şeftali Ağaçları	Türkü
	Rast	Manda Yuva Yapmış	Türkü
	Uşşak	Süt İçtim	Türkü
	Uşşak	Aşşaktan Geliren	Türkü
	Hüseyni	Ha Buradan Aşağı	Türkü
	Buselik	Dillirga	Türkü
	Çargah	Madımak	Türkü
	Uşşak	Çayırdı Buldum Seni	Türkü
	Hüseyni	İlimon Ektim Taşa	Türkü
	Uşşak	Atabarı	Türkü
	Hüseyni	Yenice Yolları	Türkü
	Uşşak	Dramanın İçinde	Türkü
	Uşşak	Kiremite Su Düştü	Türkü
	Uşşak	Çayır Çimen Geze Geze	Türkü
	Çargah	Habudi Yar	Türkü
	Uşşak	Toycular	Türkü
	Mahur	Birini de Yavrum	Türkü
	Hüseyni	Horozumu Kaçırdılar	Türkü
	Gülizar	Çorum Yolu	Türkü
	Segah	Çayda Çıra	Türkü
	Hüseyni	Uzun İnce Bir Yoldayım	Türkü
	Hüseyni	Çanakkale Türküsü	Türkü
T7	Hüseyni	Bingöl Halayı	Türkü
	Hüseyni	Horozumu Kaçırdılar	Türkü
	Uşşak	Nure	Türkü
	Hüseyni	Horon	Türkü
	Hüseyni	Dere Geliyor Dere	Türkü
T8	Hüseyni	Ha Buradan Aşağı	Türkü
	Uşşak	Çayır Çimen Geze Geze	Türkü
	Hüseyni	Horozumu Kaçırdılar	Türkü
	Hicaz	Nar Danesi	Türkü
	Mahur	Otomobil Uçar Gider	Şarkı
	Acem Kürdi	Ben Yürürüm Yane Yane	İlahi
	Uşşak	Yangın Olur Biz Yangına Gideriz	Türkü
	Hicaz	Divane Aşık Gibi	Türkü
	Rast	Rüya Gibi Her Hatıra	Şarkı
	Segah	Zeytinyağlı	Türkü
	Hüseyni	Deniz Üstü Köpürür	Türkü
	Hicaz	Vardar Ovası	Türkü
	Buselik	Manastır Türküsü	Türkü
	Hüseyni	Yörük Ali	Türkü
T9	Hüseyni		(Makam öğretimi)
	Saba		(Makam öğretimi)
	Karcıgar		(Makam öğretimi)
	Uşşak	Gelin Ayşem	Türkü
	Hüseyni	Karadeniz	Türkü
	Saba	Bir Dalda İki Kiraz	Türkü

Tablo 3'te, incelenen tezlerde yer alan Türk Müziği eserleri ile bu eserlerin makam ve türleri hakkındaki bulgulara yer verilmiştir. Eserlerin ses aralıkları göz önünde bulundurulduğunda bazılarının kısıtlı ses aralığından ötürü makamı yazılamamıştır. Etkinlik ve uygulamalarda hüseyni, uşşak, nihavend, hicaz, kürdi gibi makamlarda eserlere yer verilmekle

birlikte en yaygın olarak kullanılan makamın hüseyini olduğu görülmektedir.

Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt probleminde lisans üstü tezlerdeki etkinlik türlerine ilişkin analiz yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

İncelenen Tezlerdeki Etkinlik Türleri

Tema	Kategori	Kod	Çalışmalar
Müziksel İcra ve Etkileşimli	Çalma, söyleme	Ritim Uygulama, (Kodaly ve Orff Yaklaşımı)	T1, T2, T7
		Oyun ve hareket temelli	T1
		Kanun/Başlama eşlikli	T8
		Türk Müziği Uyarlamalı Melodika ile	T9
	Dinleme	Şarkı/ Türkü Dinleme	T4, T5
Planlama ve Tasarım Odaklı	Gösterme, Yaptırma	Gösterip Yaptırma, Kulaktan Öğrenme	T3
	Örnek Öğretim Planı	Repertuvar Önerisi	T6

Tablo 4'te incelenen tezlerdeki etkinlik türlerinin sistematik analizine yönelik bulgular sunulmuştur. Bulgular içerisinde Müziksel İcra ve Etkileşimli ile Planlama ve Tasarım Odaklı olmak üzere iki tema ortaya çıkmıştır. Uygulamanın var olduğu temada çalma söyleme kategorisinin ve bu kategori içerisinde ritim uygulamanın ön planda olduğu görülmüştür.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt probleminde lisans üstü tezlerin sonuçlarına ilişkin analiz yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

İncelenen Tezlerin Sonuçları

Tema	Kategori	Kod	Çalışmalar
Öğrenme/Öğretme	Gelişim	Ritim duygusu	T7
		Müzikal	T3
		Ezber ve Müzik etkinliklerinin katkısı	T3
	Materyal kullanımının katkısı	Teknoloji destekli müzik eğitimi	T4
		Melodika ile TM öğretimi	T9
		Halk müziği öğeleri	T2
	Metot/Yaklaşım	Off yaklaşımı ile TSM/THM öğretimi	T7
	Kodaly	MEB	T2
Programla uyumluluk	Kodaly	Halk müziği uygulamaları	T6
		Bilgisayar destekli eğitim	T5
	Kanun-Bağlama çalışmalarının	MEB	T8
		MEB	T8
Psikolojik		Olumlu duyguları açığa çıkarma	T1
		Müziğe/oyuna/harekete ilgiyi artırma	T1
Toplum	Aile içi	rolleri destekleme	T1
	Kültürel	kodları destekleme	T1

Tablo 5'te incelenen tezlerin sonuçlarının sistematik analizine yönelik bulgular sunulmuştur. Bu bulgularda Öğrenme/Öğretme, Programla Uyumluluk, Psikolojik ve Toplum olmak üzere dört tema ortaya çıkmıştır. Bu temalardan

Öğrenme/Öğretme temasında Gelişim kategorilerinde ritim duygusu ve müzikal kodları ön plana çıkmakta, Materyal kullanımının katkısı kategorisinde ise teknoloji destekli müzik eğitimi, Melodika ile Türk Müziği öğretimi vurgulanmaktadır.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt probleminde lisans üstü tezlerin önerilerine ilişkin analiz yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

İncelenen Tezlerin Önerileri

Tema	Kategori	Kod	Çalışmalar
Eğitim	Program geliştirme	Aile katılımlı	T1
		5. Sınıf Kodaly Yöntemi	T2
		Çalgı öğretimi eklenmesi	T9
		Türk Müziği Ağırlık Verme	T9
	Türk Kültürü	Türk Müziği çalgısı kullanımı	T8
		Farklı düzeylerde kanun çalgısının kullanılması	T8
		Türk Müziği öğretim çalışmaları	T8
	Çalıştay/Seminer	Oyun, sanat uzmanlarından	T1
		Velilere Koro hakkında	T3
	Hizmet İçi	Müzik öğretmenlerine Kodaly Yöntemi	T6
		Müzik öğretmenine Teknoloji destekli	T4
	Uygulamalı Çalışmalar	İlköğretim koro kurulması	T3
		Müzikal etkinlik ve korolara yönlendirme	T3
		İlk ve orta düzeyde yaygınlaştırılması	T4, T5
	Hizmet Öncesi	Sınıf öğretmenliği Kodaly Yöntemi etkinlikleri	T2
Fiziki Koşullar	Enstrüman Desteği	Orff çalgı üretimi	T7
		Ezgili Vurmalı Türk çalgısı üretimi	T7
		TM Melodikanın farklı makamlara uyarlanması	T9
	Sınıf Mevcudu Azaltma	Orff Uygulaması için	T7
Literatür Desteği	Kitap çevirisi	Kodaly Yöntemi	T6

Tablo 6’da incelenen tezlerin önerilerinin sistematik analize yönelik bulguları sunulmuştur. Eğitim, Fiziki Koşullar ve Literatür Desteği olmak üzere üç tema ortaya çıkmıştır. Öneriler içerisinde Eğitim temasında Program Geliştirme, Türk Kültürü, Çalıştay/Seminer, Hizmet içi kategorileri ön plandadır. Program Geliştirme kategorisinde ise aile katılımlı, 5. Sınıf Kodaly Yöntemi, Çalgı Öğretimi Eklenmesi ve Türk Müziği’ne Ağırlık Verme kodları oluşmaktadır. Türk Kültürü kategorisinde, Türk Müziği Çalgısı Kullanımı kodu göze çarpmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada Türkiye’de temel eğitim düzeyi müzik eğitimi uygulama ve etkinliklerine yönelik yapılan lisansüstü tezlerde Türk müziği makam ve usullerinin kullanımına yönelik bir sistematik tarama yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Araştırmanın birinci alt probleminde tezlerin demografik bilgilerinden elde edilen sonuçlarda, makamsal anlamda Türk Müziği eserlerine yer veren 9 tez olduğu görülmüştür. Bu 9 tezin 4’ü doktora, 5’i ise yüksek lisans tezidir. Konuyla ilgili sanatta yeterlilik tezine rastlanmamıştır. Tezler yayın tarihlerine göre değerlendirildiğinde uygulama ve etkinlik üretilen 2006, 2011 ve 2020’de birer tez, 2019’da 3, 2022’de 2, 2023’te ise bir tez olduğu görülmüştür. Bu durum temel eğitim düzeyindeki sınıflarda müzik öğretiminin daha verimli hale gelmesi adına uygulamaların son yıllarda artış görüldüğünü göstermektedir. Bu durum müzik öğretiminde etkinliğe verilen önemin artmakta olduğunu göstermektedir. Nitekim bir çalışmada; elde edilen sonuçları destekler nitelikte müzik etkinliklerinin 2007-2008 eğitim öğretim yılında yürürlüğe giren ve yapılandırmacı yaklaşımı temel alan ilköğretim müzik dersi öğretim programı vizyonundaki yerinden bahsedilmektedir. Çalışma, öğrencilere müziğin etkinlikler aracılığıyla yaşatılması ve hayatın ayrılmaz bir parçası olması ve bu yolla da sosyal ve kültürel değerlerin kazanılmasının yanı sıra milli ve manevi birçok değerın aktarılmasına da olanak sağladığını ifade etmektedir (Kılıç Tapu & Bulut, 2020).

İkinci alt problem olarak incelenen tezlerin konularına bakıldığında aile katımlı etkinlikler, koro çalışması ve çeşitli etkinlikler, Kodaly yönteminin ve Orff yaklaşımının kullanıldığı etkinlikler, bilgisayar ve teknoloji destekli uygulamalar görülmektedir. Bu konular Türk Müziği’ni temel almasa da içerikte türkülerin kullanımına ait etkinlikler yer almaktadır. Konu itibarıyla Türk müziğini temel alan tezlerde ise müzik öğretiminde Türk müziğine uyarlanmış melodika ile makam öğretimi ve çalınması, Kodaly yöntemi doğrultusunda Türk Halk Müziği ezgileri ile örnek plan, Türk Sanat ve Türk halk müziği çalgılarıyla (kanun, bağlama) müzik öğretiminin öğrenci başarı ve tutumuna etkisi konularını içeren 3 tez çalışması (T6, T8, T9) bulunmaktadır. Fakat Kodaly yöntemi ile halk müziği ezgilerinin incelendiği tezde uygulama yapılmamış, örnek bir repertuvar olarak halk türkülerine yer verilmiştir. Bu durum temel eğitim düzeyi müzik öğretiminde Türk Müziği eserlerinin ve çalgılarının kullanımı ve özellikle Türk Müziği öğretimi konusunda yapılan tez sayısının az olduğunu göstermektedir. Bu da Türk Müziği’nin temel eğitim düzeyinde öğretimi üzerine çalışmalar yapılması gerektiği ve bu konuda eksiklikler olduğu sonucunu doğurmaktadır. Üstün ve Albuz (2020) bir çalışmasında araştırmadan elde edilen sonuçları destekler nitelikte bu konuya değinmektedir. Çalışmada genel müzik eğitiminde Türk müziği öğretimi ve Türk Müziği çalgılarının kullanımına yönelik öğretmen görüşleri ve önerilere yer verilmektedir. Buna göre müzik öğretmenlerinden alınan görüşlerde öğretim programlarında Türk Müziği hakkındaki bölümlerin yetersiz oluşu, öğretmenlerin çoğunun Türk müziği çalgısı kullanmıyor olması gibi sonuçların yanı sıra Türk Müziği öğretimi ile ilgili akademik çalışmaların yetersizliğine vurgu yapılmış ve bu alanda çalışmalar yapılması önerilmiştir (Üstün & Albuz, 2020).

Araştırmanın üçüncü alt problemine göre tezlerde yer alan Türk Müziği eserleri, makamlar ve türlerine bakıldığında ise çoğunlukla halk türkülerine yer verildiği görülmektedir. Çalışmalarda üretilen etkinlikler içerisinde toplamda 90 Türk müziği eseri kullanılmıştır. Bunlardan 83’ü Türk Halk Müziği’ne ait türküler, 3’ü Türk Sanat Müziği’nden şarkılar ve biri de Türk Din Mûsikîsi’nden bir ilahidir. Türküler arasında yapılan çalışmalarda ortak olarak kullanılan türküler de vardır. Türkülerin geneline bakıldığında çoğunlukla hüseyni ve uşşak dizilerin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca melodikanın yapı olarak Türk müziğine uyarlandığı çalışmada (T9) hüseyni, saba ve karcıgar makamının dizilerinin anlatılması, öğretilmesi planlamada yer almaktadır. Kullanılan çalgının uyarlanmış olmasıyla bu makamların dizi olarak da uygulanılabildiği görülmektedir. Bu durum müzik uygulamalarında Türk müziği eserlerine yer verildiğini, çoğunlukla halk türkülerinin kullanıldığını ve Türk müziğine uygun çalgıların denendiğini göstermektedir. Bu durumun temel eğitim düzeyinde Türk Müziği öğretiminin sağlanmasına katkı sağlayacağı çeşitli çalışmalarla (Kızıklı, 2019; Üstün & Albuz, 2020; Üstün, 2020) desteklenmektedir.

Eserler temel eğitim düzeyindeki çocukların seslendirmesi düşünülerek ses aralığı uygun eserlerden oluşmaktadır. Kimisi 4,5 ve 6 sesli dizilerin kullanıldığı eserlerdir. Bu aralıklar açısından Türk müziğinin en uygun dizileri halk müziğinin türkülerinde bulunmaktadır. Türk Sanat Müziği içerisindeki şarkılar daha geniş ses aralıklarına sahiptir. Fakat daha küçük ses aralıklarına sahip eserlerin de araştırılıp müzik öğretimi repertuvarında yer alması sağlanabilir. Çalışmalarda bu eserlerin notaları paylaşılmış fakat Türk Halk Müziği’ndeki şekliyle değil, flüt melodika gibi okul çalgılarıyla çalınmaya uygun tonlarda yazılmıştır. Buna ek olarak, eserlerin icra edilmesinde kullanılan ritim uygulamaları Kodaly yöntemi ya da orff yaklaşımı gibi alanlarla desteklenerek kullanıldığı için halk müziğimize ait usuller, kendi usul kalıplarıyla kullanılmamıştır. Yöntemlere göre ve orff çalgılarıyla yapılan uygulamalar Türk müziği usullerinin çalınış şekillerine uygun vuruşlarla icra edilmemiştir. Bu noktadan hareketle orff eğitiminde kullanılan ritim çalgıları kullanılırken Türk müziği usullerine göre icra edilebilir. Ayrıca Türk kültürünün daha iyi aktarılabilmesi için darbuka, def, bendir, kudüm gibi Türk müziğinin çeşitli alanlarına ait ritim sazları kullanılabilir.

Dördüncü alt probleme göre incelenen 9 tezdeki uygulama ve etkinlik türleri göz önüne alındığında tezlerin bir tanesinde

(T6) uygulama yer almayıp örnek bir repertuvar ve öğretim planı önerisinde bulunulmuştur. Teknoloji destekli uygulamalarda ise (T4, T5) türkülerin teknoloji yoluyla dinletilmesi ve izletilmesi söz konusu olup, çalma söyleme uygulaması yapılmamıştır. Eserleri çalıp söyleme ve ritim uygulamalarının yapıldığı çalışmalar içerisinde ise Türk müziği sazlarından olan kanun ve bağlama ile yapılan çalışmada (T8) diğer tezlerle göre daha fazla sayıda olarak 14 Türk müziği eseri çalınmış, söylenmiştir. Bunun nedeni, bu çalgıların Türk müziğinin yapısına daha uygun olması ile eserlerin daha rahat icra edilebilmesi ve çalgıları araştırmacıların çalması olabilir. Zira öğrencilerin çaldığı flüt, melodika gibi çalgılarla eserin öğrenilmesi için çalışılması gerektiği düşünüldüğünde çalgının öğrenilme süreci nedeniyle daha az eser öğreniliyor olabilir. Ayrıca Türk müziği eserlerinin daha rahat icra edilmesi açısından müzik öğretimi yapan uzmanın Türk müziği çalgıları kullanması fayda sağlayabilir. Bu sonuçları destekler nitelikte Üstün ve Albuz'un (2020) çalışmasında müzik öğretmenlerinin görüşlerinde, öğretmenlerin çoğunlukla Türk Müziği çalgısı icra edemiyor olmaları yer almakta ve bunun Türk müziği öğretiminde bir eksiklik olarak görülmesinden ötürü öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi önerilmektedir. Bu eğitimler neticesiyle müzik derslerinin Türk Müziği çalgılarıyla işlenmesi ile dersin daha verimli hale geleceği ve bu müzik kültürünün aktarımını kolaylaştıracağı düşünülmektedir. Bir makalede ilköğretim müzik derslerinde kanun ve bağlama kullanılmasına yönelik yapılan çalışmada öğrenci tutumlarında anlamlı bir farklılık bulunmasa da tutumlarda ve öğrenci başarısında istendik yönde bir ilerleme olduğu görülmüştür (Umuzdaş vd., 2019).Yine müzik öğretiminde bağlama kullanılmasına yönelik olarak öğrenci görüşlerinin alındığı bir çalışmada, öğrencilerin bağlamaya ve derste bağlama kullanılmasına karşı sevgi ve ilgi duyduklarını göstermekte ve özellikle Türk kültürünün aktarılmasına katkı sağlayacağı düşünülerek derslerde kullanılması önerilmektedir (Demir, 2014). Çalışmalar göz önüne alındığında Türk Müziği'nin uygulanacağı etkinliklerde Türk Müziği çalgılarının kullanılmasının öğretimi olumlu yönde destekleyeceği düşünülmektedir.

Araştırmanın beşinci alt problemi olarak incelenmiş olan tezlerin sonuçları göz önüne alındığında dört tezin (T6, T7, T8, T9) Türk müziğini öğretmek ve uygulamak konusunda sonuçlara ulaştığı görülmektedir. Nitekim bir tezde (T6); çalışma kapsamında oluşturulan Türk Halk müziği repertuvarının Kodaly Yöntemi ile uygulanabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir çalışmada (T7) Orff Yaklaşımı ile öğrencilerin ritim algısı geliştirilirken Türk Müziği eser ve ritimlerinin bu yaklaşım ile öğretilebileceği sonucu görülmektedir. Türk Müziği çalgılarının kullanımının müzik öğretimine etkisini inceleyen tez çalışmasında (T8) istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç elde edilemese bile bu çalgıların kullanımının öğrencilerin tutum ve başarısında etkisi olduğu ifade edilmektedir. Melodikanın yapısal olarak Türk müziğine uyarlandığı çalışmada (T9) ise uyarlanmış melodika çalan öğrencilerin normal melodika çalan öğrencilere nispeten daha yüksek başarı sonuçları gösterdiği görülmektedir. İçerisinde özellikle Türk halk müziğinden türküler kullanan etkinliklere yer veren tezlerde ise öğrencilerin halk müziğimize ait eserleri tanınması sağlanmış, öğrenciler bu eserlere ritim ve hareketlerle eşlik etmişlerdir. Fakat çalışmaların genel olarak hepsinde ritimsel uygulamalar kullanılan yöntem ve yaklaşıma göre şekillendirilmiş iken Türk Müziği'nin özellikle Türk Sanat Müziği'nde kullanılan usul kalıplarına yer verilmemiştir. Orff yaklaşımı gibi etkinliklerde ritim uygulamaları Türk Müziği usullerinin çalınış şekillerine göre yapılabilir. Orff eğitiminde kullanılan ritim çalgılarıyla beraber Türk Müziği içerisinde kullanılan ve bu müzik türüne ait ritim çalgılardan da faydalanılabilir. Tezlerin sonuçlarına göre temel eğitim düzeyinde Türk Müziği öğretim yöntemlerinin daha fazla ele alınması ve bu alanda akademik çalışmalar yapılması gerekliliği müzik öğretmeni görüşleriyle de ortak bir fikre sahiptir (Üstün & Albuz, 2020).

Altıncı alt probleme göre tezlerde verilen öneriler incelendiğinde, yapılan çalışmalarda kullanılan yöntem ve yaklaşımların daha fazla yaygınlaşması ve daha çok öğrenciye ulaştırılması, ilgili alanlardaki yöntem ve teknikler hakkında temel eğitim düzeyinde eğitim veren alan uzmanlarının, öğretmenlerin daha fazla seminer ve eğitime katılmasının desteklenmesi gibi öneriler görülmektedir. Özel olarak Türk Müziği alanında bakıldığında ise 3 tez (T7, T8, T9) müzik öğretiminde Türk müziği hakkında önerilerde bulunmaktadır. Orff yaklaşımını temel alan tezde (T7) bu yaklaşımın Türk kültürüyle bağdaştırılması açısından Türk müziğinin yapısına uygun vurmali bir Türk çalgısı üretilmesini önermektedir. Türk Müziği çalgılarının kullanılması hakkında fikir sunan tezde (T8), Türk müziği çalgılarının müzik öğretiminde yer alması, çalgı olarak kanunun kullanıldığı yeni çalışmaların müzik eğitimlerinin farklı sınıf düzeylerinde de uygulanması, müzik türüne göre farklı enstrümanların kullanılması gibi öneriler yer almaktadır. Müzik öğretim programından çalgı öğretiminin çıkarılmasına karşın tekrar programa eklenmesini öneren tezde ise (T9) Türk müziği alanın eğitim programındaki varlığının geliştirilmesi ve bununla ilgili daha fazla çalışma yapılmasını ve tez çalışması kapsamında saba, hüseyini, karcıgar makamına elverişli olarak üretilen Türk müziği uyarlamalı melodika çalgısının diğer makamlara da uygun hale getirilmesini önermektedir. Tezlerin önerilerine göre Türk Müziği öğretimi hakkında araştırma yapan çalışmalarda da benzer sonuçlardan hareketle benzer önerilerde bulunulmuştur. Genel olarak da Türk Müziği çalgılarının kullanılması (Umuzdaş vd., 2019), Türk Müziği'nin eğitim programında daha fazla yer edinmesi (Keçeci, 2018) ve hatta Türk Halk Müziği temelli bir müzik eğitim politikası geliştirilmesi, ders öğretmenlerinin de bu doğrultuda halk çalgısı icra edecek şekilde yetiştirilmesi (Avcı, 2019), Türk Müziği teorisi, makamlar ve türleri gibi unsurların daha fazla görülmesi, bu unsurlara çocuk oyun oyunları ve çalgı öğretiminde de yer

verilmesi (Demircioğlu, 2019) gibi öneriler görülmektedir.

İncelenen tezlerin sonuçları göz önünde bulundurulduğunda temel eğitim düzeyinde müzik öğretimine yönelik uygulama ve etkinliklerde Türk müziğine yer verildiği görülmektedir. Fakat bu çalışmaların çoğunda Türk müziği temel alınmamış olsa da, Orff Yaklaşımı ve Kodaly Yöntemi çerçevesindeki uygulamalarda ya da teknolojik destekli materyal üreten tezlerde öğrencilere dinletilmesi açısından halk müziğimizin türkülerine yer verilmiş ve müzik öğretimi ile Türk kültürüne ait ezgilerin yeni nesillere aktarılmasına katkı sağlanmıştır. Türk müziğini temel alan tez çalışmalarında ise melodika gibi müzik öğretiminde kullanılan bir çalgıya Türk müziği icra edebilecek uyarlamalarla farklı bir boyut kazandırılabilirdiği görülmektedir. Türk müziği sazları ile yürütülen bir müzik dersinin uygulandığı çalışma ise Türk müziği sazlarıyla işlenen müzik derslerinin başarısını ve öğrencilerin derse karşı tutumlarını olumlu etkilediğini göstermiştir. Bu durum aynı zamanda öğrencilerin Türk müziği sazlarına daha aşina olmasını ve kültürümüze ait çalgıları yakından tanımalarını destekleyecektir. Ritim uygulamalar dikkate alındığında ise çalışmalarda uygulanan Türk müziği usul kalıplarına göre uygulama yapılmadığı görülmüştür.

Bu bilgiler ışığında müzik öğretiminde kullanılan yöntem ve yaklaşımlarda oluşturulan ritim uygulamalarında özellikle Türk Sanat Müziği'nde kullanılan usullere göre uygulamalar yapılabilir. Böylece öğrenciler Türk Müzik kültürünün ritmik yapısına da aşina olacaktır.

Müziğe daha fazla yönelerek bir enstrüman çalmak gibi Türk müziği icrasına yönelecek öğrenciler için bu usullerin bilinmesi kolaylık sağlayacaktır. Bu usuller orff çalgıları gibi ritim enstrümanlarla çalınabileceği gibi, tezlerden birinde önerildiği şekilde Türk müziği yapısına uygun ezgili ve vurmali bir çalgı da üretilip uygulamalarda kullanılabilir. Bununla birlikte ritim uygulamalarda def, bendir, kudüm, asma davul, kaşık gibi Türk müziğinde yer alan ritim çalgıları da kullanılabilir. Böylece öğrenci hem Türk müziği usullerini öğrenmiş hem de Türk müziğinde kullanılan ritim çalgıları tanımış olacaktır. Bu da yeni nesillerin kendi kültürünü daha yakından tanımalarına fırsat sunacaktır. Nitekim Savaş Barkçın, müzik kültürümüzde önemli bir yer tutan usullerin her birinin farklı bir şahsiyeti ve bir hikayesi olduğunu ifade eder. Usulleri bir kuşun uçuşuna ve bir insanın yürüyüşüne benzeten Barkçın, nasıl her kuş türü farklı uçuş tarzına ve her insan farklı bir yürüyüş şekline sahipse her usulün de böylesine farklı bir yürüyüşü olduğundan, bestekarların eserlerini bestelerken bu farklılıklara riayet ederek eserlerini daha etkileyici kıldıklarından örneklerle bahseder (Barkçın, 2021). Bu noktadan hareketle Türk müziği usullerinin bilinmesi ve icra edilmesi Türk müziği eserlerinin daha iyi anlaşılmasına ve hissedilmesine olanak sağlayabilir.

Türk müziği eserlerinin icra edilmesi hususunda ise özellikle halk müziği türkülerimizin kullanıldığı görülmektedir. Bu noktadan hareketle temel eğitim düzeyindeki bir öğrencinin rahat seslendirebileceği ses aralıklarına sahip olması açısından türküler, her ders haftası ve kazanımına katılarak bu eserlerin daha fazla bilinmesine katkı sağlanabilir. Özellikle farklı yörelere ait eserlerin seçimiyle öğrencilerin bu yöreleri bilmeleri de sağlanmış olabilir. Bununla birlikte Türk Sanat müziği eserlerinin de müzik öğretimi repertuarında yer almasının desteklenmesi açısından, ses aralıkları itibarıyla öğrencilerin icra etmesine müsait eserler seçilebilir ya da bu ses aralıklarına uygun farklı makamsal yapılarda şarkılar bestelenebilir. Makamsal yapıda birçok çocuk şarkısının incelendiği bir tezde 25 farklı makamda bestelenmiş çocuk şarkılarından oluşan 134 eser hem konusu bakımından hem de makamı, usulü ve bestekarı açısından ele alınmıştır (Taylan, 2018). Nihavend, buselik, hicaz, uşşak ve hüseyini makamları gibi birçok makamda bestelenmiş olan şarkılar müzik öğretiminde kullanılabilir. Böylece öğrenciler makamları ve duyularını seslendirerek daha yakından tanıyabilirler. Müzik öğretimi derslerinde Türk müziği sazlarının da kullanılmasının yaygınlaştırılması hem öğrencilerin derslere katılımı hem de makamsal yapıdaki ezgilerin öğrencilere daha doğru aktarılabilmesi ve Türk müziği sazlarının tanıtılması açısından önerilmektedir.

Etik Komite Onayı: Etik kurul onay belgesi gerektirmemektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: [Zeyneb Türkoğlu (ZT), İsmail Hakkı Gerçek (İHG)]: Fikir-ZT; Tasarım-ZT; Denetleme-İHG; Kaynaklar-ZT-İHG; Veri Toplama ve/veya İşleme-ZT; Analiz ve/veya Yorum-ZT; Literatür Tarama-ZT; Yazıyı Yazan-ZT; Eleştirel İnceleme-İHG

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval is not required.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: [Zeyneb Türkoğlu (ZT), İsmail Hakkı Gerçek (İHG)]: Concept -ZT; Design-ZT; Supervision-İHG; Resources-ZT-İHG; Data Collection and/or Processing-ZT; Analysis and/or Interpretation-ZT; Literature Search-ZT; Writing Manuscript-ZT; Critical Review-İHG

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

Avcı, Z. (2019). 2018 – 2019 eğitim öğretim yılında yayımlanan ilköğretim müzik ders kitaplarında Türk halk müziği öğelerine yer verilme durumunun incelenmesi. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].

- Aydın, S. (2023). *Koro çalışmaları ve farklı müzik etkinlikleri yoluyla yapılan müzik eğitiminin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin müziksel gelişimi üzerindeki etkisi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi].
- Bakkalbaşı, C. (2019). *Okul müzik eğitiminde kullanılan Türk halk ezgilerinin kodaly yöntemi doğrultusunda incelenmesi ve örnek öğretim planı*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi].
- Barkçin, S. Ş. (2021). *40 Makam 40 Anlam*. Ketebe Yayınları.
- Beylik, Ç. (2022). *İlköğretim 5. sınıf müzik dersinin kodaly yöntemine göre yeniden yapılandırma çalışması*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi].
- Burubatur, M. (2022). *Aile katılımlı oyun ve hareket temelli müzik etkinliklerinin çocuk ve aile üzerindeki etkileri*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].
- Çam, N. (2016). *İslamda Sanat Sanatta İslam*. Akçağ Yayınları.
- Daubresse, M. (2021). *Musiki ile Tedavi*. Tilki Kitap Yayınları.
- Demir, M. (2014). *Ortaokul 6,7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin müzik derslerinde bağlama çalgısının kullanımına ilişkin görüşleri* (Tez No: 351010). [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Demircioğlu, N. (2019). *1923'den günümüze ilkökul ve ortaokul müzik dersi öğretim programlarında geleneksel Türk müziği unsurlarının incelenmesi ve değerlendirilmesi* (Tez No: 580279). [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Guest, G., Namey, E. E., & Mitchell, M. L. (2013). *Collecting Qualitative Data: A Field Manual for Applied Research*. <https://doi.org/10.4135/9781506374680>
- Heidegger, M. (2011). *Varlık ve Zaman*. Agora Kitaplığı.
- Karademir, A., & Kartal, A. (2019). Pre-school teachers' views toward teaching methods and materials used in musical activities in pre-school education. *OPUS International Journal of Society Researches*, 14(20), 262-287. <https://doi.org/10.26466/opus.552782>
- Keçeci, A. (2018). *Milli Eğitim Bakanlığı ortaokul müzik dersi müfredatında Türk müzik kültürünün öğrenci görüşleri doğrultusunda incelenmesi (2006-2017 programı, Karamürsel örneği)* (Tez No: 504190). [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Kılıç Tapu, I., & Bulut, D. (2020). İlköğretim müzik programı ile ilgili etkinlik uygulamaları. İçinde B. Güdek (Ed.), *Müzik Öğretimi* (ss. 153-172). Nobel Yayınları.
- Kızıklı, H. O. (2019). *Türk sanat ve halk müziği çalgılarıyla yürütülen müzik dersi uygulamalarının ilköğretim öğrencilerinin ders başarıları ve tutumlarına etkisi* (Tez No: 602734). [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Mert, E. (2019). *İlköğretim 7. sınıf müzik öğretiminde teknoloji destekli materyal kullanımının akademik başarıya etkisi* (Tez No: 546925). [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Özal Göncü, İ. (2010). Okul öncesi eğitimde müzik eğitiminin temel sorunları. *Kastamonu Education Journal*, 18(2), 355-362.
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., ... Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, n71. <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>
- Sâlih Nâbî, Z. (2020). *Felsefe-i Mûsikî*. Çizgi Kitabevi.
- Şen, Ü. S. (2011). *Müzik öğretiminde bilgisayar destekli programlı öğretim yönteminin etkililiği* (Tez No: 290503). [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Şen, Y. (2010). Okulöncesi dönemde, çocuğun gelişiminde müziğin önemi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 337-343.
- Taylan, T. C. (2018). *Türk makam müziği çocuk şarkıları üzerine bir inceleme* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Toksoy, A. C. (2006). *Orff yaklaşımı çerçevesinde ilköğretim 1. kademesinde müzik ve hareket eğitime başlangıç için bir model önerisi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi].
- Türkmen, E. F. (2018). Where in musicotherapy should music educators be? *Research on Education and Psychology*, 2(2), 126-135.
- Türkmen, U. (2014). *Müzik eğitimcileri ve müzik severler için Gelincik Tarlası "Olaylar insanlar hikayeler"*. Sözkesen Matbaacılık.
- Ögel, B. (1991). *Türk kültür tarihine giriş*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Umuzdaş, S., Kızıklı, H. O., & Umuzdaş, M. S. (2019). Türk sanat ve halk müziği çalgılarıyla yürütülen müzik dersi uygulamalarının ilköğretim öğrencilerinin ders başarıları ve tutumlarına etkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 1515-1538. <https://doi.org/10.23891/efdyu.2019.170>
- Üstün, H. (2020). *Okul çalgısı olarak Türk Müziği uyarlamalı melodika ve uygulamadaki görünümü* (Tez No: 635560). [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Üstün, H., & Albuz, A. (2020). Genel müzik eğitiminde Türk müziği unsurlarının öğretilmesine yönelik çalgı boyutuna ilişkin öğretmen görüşleri. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 15(3), 2191-2209. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.42222>

Ek 1. Çalışmaya Dahil Edilen Kaynaklar

Teze Verilen Kod	Yöktez'deki Tez Kodu	Yılı	Eğitim Düzeyi	Tez Adı	Tez Yazarı	Tez Türü
T1	743169	2022	İlkokul 3.	Aile katılımlı oyun ve hareket temelli müzik etkinliklerinin çocuk ve aile üzerindeki etkileri	Mete Burubatur	DR
T2	754576	2022	İlkokul 5	İlköğretim 5.sınıf müzik dersinin kodaly yöntemine göre yeniden yapılandırma çalışması	Çilem Beylik	YL
T3	822698	2023	İlkokul 5	Koro çalışmaları ve farklı müzik etkinlikleri yoluyla yapılan müzik eğitiminin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin müziksel gelişimi üzerindeki etkisi	Seval Aydın	YL
T4	546925	2019	İlköğretim 7	-İlköğretim 7. sınıf müzik öğretiminde teknoloji destekli materyal kullanımının akademik başarıya etkisi	Erhan Mert	YL
T5	290503	2011	İlköğretim 7.	Müzik öğretiminde bilgisayar destekli programlı öğretim yönteminin etkililiği	Ülkü Sevim Şen	DR
T6	589079	2019	İlköğretim 1-2-3-4-5-6-7-8	-Okul müzik eğitiminde kullanılan Türk halk ezgilerinin Kodaly yöntemi doğrultusunda incelenmesi ve örnek öğretim planı	Ceyda Bakkalbaşı	YL
T7	206897	2006	İlköğretim 1-2-4	Orff yaklaşımı çerçevesinde ilköğretim I. kademesinde müzik ve hareket eğitimine başlangıç için bir model önerisi	Atilla Coşkun Toksoy	DR
T8	602734	2019		Türk sanat ve Türk halk müziği çalgılarıyla yürütülen müzik dersi uygulamalarının ilköğretim öğrencilerinin ders başarı ve tutumlarına etkisi	Hamza Oruç Kızıklı	YL
T9	635560	2020		Okul çalgısı olarak Türk müziği uyarlamalı melodika ve uygulamadaki görünümü	Hamza Üstün	DR

Extended Abstract

This study presents a systematic review of postgraduate theses conducted on Turkish Music makams (i.e. a system of melody types used in Turkish classical and folk music) and procedures in music teaching at the primary education level to examine how studies were carried out in this field. Document analysis technique was used to analyse the theses in a systematic way. The results showed that the applications have increased in recent years in order to make music teaching more efficient at the primary education level, and when the Turkish Music works, makams and genres included in the theses were examined, it was seen that mostly folk songs were included. Four of the analysed postgraduate theses are doctoral studies and five are master's studies. When the subjects of the studies are analysed, family participation activities, choir work and various activities, activities using Kodaly method and Orff approach, computer and technology supported applications are seen. Although these subjects are not based on Turkish music, there are activities related to the use of folk songs in the content. In the theses that are based on Turkish music in terms of subject matter, there are three thesis studies on the subjects of teaching and playing makam with melodica adapted to Turkish music in music teaching, sample plan with Turkish Folk Music melodies in line with Kodaly method, the effect of music teaching with Turkish Art and Turkish folk music instruments (kanun, bağlama) on student achievement and attitude. However, in the thesis in which folk music melodies were analysed with Kodaly method, no application was made and folk songs were included as a sample repertoire. This shows that the number of theses on the use of Turkish Music pieces and instruments in primary education level music teaching and especially on the teaching of Turkish Music is low. This leads to the conclusion that there is a need for studies on the teaching of Turkish Music at the primary education level and that there are deficiencies in this regard. The works are composed of pieces suitable for the vocal range of children at the primary education level. Some of them are works in which 4,5 and 6-voice scales are used. In terms of these ranges, the most appropriate scales of Turkish music are found in folk songs of folk music. Songs in Turkish Art Music have wider vocal ranges. However, works with smaller pitch ranges can also be researched and included in the music teaching repertoire. In the studies, the notes of these works were shared, but they were written in tones suitable for playing with school instruments such as flute melodica, not as in Turkish Folk Music. In addition to this, since the rhythm practices used in the performance of the pieces were supported by fields such as Kodaly method or Orff approach, the methods of our folk music were not used with their own usûl patterns. The practices performed according to the methods and with Orff instruments were not performed with beats suitable for the way Turkish music procedures are played. From this point of view, rhythm instruments used in Orff education can be performed according to Turkish music procedures. In addition, rhythm instruments belonging to various fields of Turkish music such as darbuka, def, bendir, kudüm can be used in order to better transfer Turkish culture. Considering the results of the theses examined, it is seen that four theses reached results in teaching and practicing Turkish music. As a matter of fact, in one thesis, it was concluded that the Turkish folk music repertoire created within the scope of the study could be applied with the Kodaly Method. In another thesis, it was concluded that while the rhythm perception of the students was developed with the Orff Approach, Turkish Music pieces and rhythms could be taught with this approach. In the thesis study (T8), which examines the effect of the use of Turkish Music instruments on music teaching, it is stated that the use of these instruments has an effect on students' attitudes and achievement, even if no statistically significant result can be obtained. In the study in which the melodica was structurally adapted to Turkish music, it was observed that the students who played adapted melodica showed higher success results compared to the students who played normal melodica. In the theses that included activities using folk songs from Turkish folk music, students were enabled to recognise the works of our folk music, and students accompanied these works with rhythm and movements. However, while rhythmic applications were shaped according to the method and approach used in all of the studies, the procedural patterns used in Turkish Music, especially in Turkish Art Music, were not included. In activities such as the Orff approach, rhythm applications can be made according to the way Turkish Music procedures are played. Along with the rhythm instruments used in Orff education, rhythm instruments used in Turkish Music and belonging to this music genre can also be utilised. Considering the results of the theses analysed, it is seen that Turkish music is included in applications and activities for music teaching at the basic education level. However, although Turkish music was not taken as a basis in most of these studies, in the applications within the framework of Orff Approach and Kodaly Method or in theses that produce technologically supported materials, folk songs of our folk music were included in terms of making students listen to them and contributed to the transfer of melodies belonging to Turkish culture to new generations through music teaching. In thesis studies based on Turkish music, it is seen that an instrument used in music teaching such as melodica can be given a different dimension with adaptations that can perform Turkish music. The study in which a music lesson conducted with Turkish music instruments was applied showed that music lessons taught with Turkish music instruments positively affected the success of music lessons and students' attitudes towards the lesson. This situation will also support students to be more familiar with Turkish music instruments and to recognise the instruments belonging to our culture closely. Considering the rhythm applications, it was observed that the applications in the studies were not applied according to Turkish music procedural patterns. In the light of this information, in the rhythm applications created in the methods and approaches used in music teaching, applications can be made especially according to the procedures used in Turkish Art Music. Thus, students will be familiar with the rhythmic structure of Turkish music culture. In addition, in order to support the inclusion of Turkish art music works in the music teaching repertoire, works suitable for students to perform in terms of sound ranges can be selected or songs with different maqam structures suitable for these sound ranges can be composed. In a thesis in which many children's songs with makam structures were analysed, 134 works consisting of children's songs composed in 25 different maqams were examined both in terms of subject matter and makam, usul and composer. Songs composed in many makams such as nihavend, buselik, hicaz, uşşak and hüseyini makams can be used in music teaching. Thus, students can get to know the makams and their sensations more closely by vocalising them. It is recommended that the use of Turkish music instruments in music teaching lessons should be widespread in terms of both the participation of the students in the lessons and the more accurate transfer of the melodies in the makam structure to the students and the introduction of Turkish music instruments.